

Etablering af FØJO III

Der er nu bred enighed om etableringen af et nyt forskningsprogram i økologisk jordbrug og i begyndelsen af juli indkaldes interessetilkendegivelser til udbudsmaterialet

Som tidligere beskrevet i FØJOintern er der gennem længere tid blevet arbejdet på at etablere en ny forskningsindsats inden for økologisk jordbrug og fødevarerproduktion. I forbindelse med dette arbejde er der bl.a. blevet udarbejdet forslag til strategi for FØJO samt oplæg til den kommende forskning.

Oplægget til FØJO III, som kan findes på FØJOs interne netsted www.okoforsk.dk, er bl.a. blevet behandlet i Det Økologiske Fødevareråd (DØFR) og i Fødevarerministeriets Rådgivende forskningsudvalg (FRF), som begge har støttet initiativet.

Aftale om VMP III og FØJO III

Den 2. april indgik en række af Folketingets partier et forlig om Vandmiljøplan III. Som en del af forliget er der aftalt, at der gennemføres et nyt forskningsprogram for økologisk jordbrugsproduktion – et FØJO III.

Forligsaftalen, som kan findes på netstedet www.vmp3.dk, indebærer, at der fremover afsættes årligt 12 mio. kr. af pesticidafgiftsmidlerne til forskningsaktiviteter, og at man er indstillet på allerede nu at reservere disse midler til et kommende forskningsprogram rettet mod økologiske jordbrug. Yderligere 28 mio. kr. årligt tilvejebringes via de statslige forskningsreserver, således at der forventes afsat nye midler, i alt 40 mio. kr. årligt fra 2005 til 2009.

Ny procedure

Sideløbende er der blevet arbejdet på at etablere en procedure for etableringen af det nye program.

Den hidtidige procedure for iværksættelse af forskning i FØJO har kort fortalt været, at der er blevet indkaldt interessetilkendegivelser med konkrete ideer og forslag til forskningsaktiviteter. Forskergrupperne bag de mest perspektivrige interessetilkendegivelserne blev valgt ud af FØJOs bestyrelse og brugerudvalg og fik så til opgave at udarbejde egentlige projektforslag. Projektforslagene gennemgik afslutningsvis en international evaluering med henblik på at sikre den videnskabelige kvalitet.

Siden etableringen af FØJO II er der sket en række ændringer i det danske forskningssystem. Bl.a. er Det Strategiske Forskningsråd (DSF) etableret med det formål at skulle tage stilling til den videnskabelige kvalitet i alle ansøgte forskningsprojekter. I praksis betyder dette, at udvalgte af forskergrupper på grundlag af interessetilkendegivelser ikke længere kan gennemføres.

Nye forskningsområder i FØJO III

Den hidtidige forskning i FØJO I og FØJO II har overvejende fokuseret på udvikling af jordbrugssystemet og primærproduktionen. I forhold hertil er der ønske om, at den nye indsats skal dække langt bredere i fødevarerens system. Det gælder bl.a. i forhold til udvikling af fødevarernes kvalitet, sundhed og sikkerhed samt i spørgsmål omkring forarbejdning, afsætning og samhandel med økologiske fødevarer. Endvidere er der behov for forskning, som undersøger det økologiske jordbrugs muligheder for at bidrage til en række overordnede samfundsmæssige målsætninger. Det gælder bl.a. inden for miljøbeskyttelse, udvikling af vedvarende (bio)energi samt länddistriktsudvikling.

På den baggrund er der behov for at inddrage forskningsmiljøernes forslag til udbudsmaterialet – bl.a. forslag fra forskningsmiljøer, som ikke traditionelt har beskæftiget sig med økologisk jordbrug.

Interessetilkendegivelser til udbudsmaterialet

For at udbudsmaterialet kan tage højde for de ideer, som findes i forskningsmiljøerne iværksættes en proces, hvor alle interesserede forskningsmiljøer inviteres til at indsende korte og uforpligtende interessetilkendegivelser inden for de tematiske hovedområder. På baggrund af interessetilkendegivelserne udformes et egentligt udbudsmateriale med angivelse af et antal specifikke temaer. En tilsvarende procedure blev anvendt i forbindelse med etablering af EUs 6. ramme-program.

Tidsplan for iværksættelse af FØJO III

5. juli 2004	Udbudsmateriale til indkaldelse af interessetilkendegivelser offentliggøres på www.okoforsk.dk og udsendes til alle relevante forskningsinstitutioner
15. september 2004	Frist for indsendelse af interessetilkendegivelse til FØJO
15. oktober 2004	Interessetilkendegivelser er offentligt tilgængelige på www.okoforsk.dk
3. november 2004	FØJOs bestyrelse tager stilling til udbudsmaterialet til indkaldelse af projektansøgninger
15. november 2004	Det Strategiske Forskningsråd (DSF) tager stilling til udbudsmaterialet til indkaldelse af projektansøgninger
1. december 2004	Udbudsmateriale til indkaldelse af projektansøgninger offentliggøres på www.okoforsk.dk og udsendes til alle relevante forskningsinstitutioner
14. februar 2005	Frist for indsendelse af projektansøgninger til FØJO
15. februar - 1. april 2005	Projekternes forskningsfaglige kvalitet vurderes af Det Strategiske Forskningsråd: Kvalificeret eller ikke-kvalificeret
4. april - 13. maj 2005	Udvælgelse og evt. tilpasning blandt de kvalificerede projekter mht. relevans og budgetramme (udføres af FØJOs bestyrelse i samråd med brugerudvalget)
Fra 1. juni 2005 og fremefter	Projekterne iværksættes

For at processen bliver så åben som mulig vil de indkomne interessetilkendegivelser blive lagt på FØJOs netsted www.okoforsk.dk. Interessetilkendegivelserne vil så kunne danne grundlag for samarbejde mellem interesserede forskergrupper.

I forhold til den tidligere procedure, har FØJO populært sagt lukket ægteskabsbureauet og er gået over til netdating.

Vurdering af interessetilkendegivelser

Alle projektansøgninger vil blive vurderet af Det Strategiske Forskningsråd med hensyn til den forskningsfaglige kvalitet. Kun kvalificerede ansøgninger vil kunne fortsætte og få mulighed for at opnå økonomisk støtte. Der vil typisk blive iværksat ét projekt (max. to) indenfor hvert projekttema. Den endelige iværksættelse sker mht. relevans efter en yderligere udvælgelse og evt. tilpasning foretaget efter forhandling med FØJO.

Indkaldelse af interessetilkendegivelser

Som det fremgår af tidsplanen vil der primo juli 2004 blive udsendt en indkaldelse af interessetilkendegivelser. Indkaldelsen vil blive sendt til alle relevante forskningsinstitutioner i Danmark og den vil blive annonceret i relevante medier. Endvidere vil indkaldelsen den 5. juli blive lagt på FØJO's hjemmeside, hvor den frit kan hentes.

Økologi-kongressen

Planlægningen af årets økologikongres, som holdes den 16. – 17. november i Odense Kongrescenter, er i fuld gang. Igen i år arrangeres kongressen i et samarbejde mellem Landscentret, Økologiens Hus, Forbrugerrådet og FØJO.

I løbet af vinteren og foråret er der blevet indhentet forslag til emner og temaer; og et program er nu under udarbejdelse. Programmet vil blive sendt direkte til bl.a. landbrugere, virksomheder, organisationer og forskere, som arbejder med økologisk jordbrug. Programmet vil også om kort tid kunne findes på kongressens hjemmeside: www.okologi-kongres.dk.

Ved den sidste kongres i 2002 havde FØJO en posterudstilling, hvor de enkelte projekter i FØJO II blev præsenteret med hver sin poster. I år overvejer vi lave en stand i udstillingsområdet, hvor vi præsenterer resultater fra FØJO II projekterne og nogle af de mange forskellige værktøjer, som er blevet udarbejdet i forbindelse med forskningen.

Vi vil i løbet af kort tid sende forslag til projekterne omkring standen. Hvis du allerede nu har forslag til, hvad der bør være på standen, er du meget velkommen til at sende dit forslag

enten til Claus Bo Andreasen, FØJO eller til Ilse A. Rasmussen, Forskningscenter Flakkebjerg, som er FØJO's repræsentant i organisationskomiteen.

Status for videnssynthesen

Økologisk jordbrug i et globalt perspektiv

Videnssynthesen om "Økologisk jordbrug i et globalt perspektiv" skal på baggrund af den stigende globalisering og med udgangspunkt i fødevarerproduktionen give et overblik over, hvilken rolle økologisk jordbrug kan spille i et globalt perspektiv. Arbejdet skal inkludere bæredygtighed og fair trade som vigtige forhold. Desuden diskuteres hvad den danske og europæiske forskning i økologisk jordbrug kan bidrage med i dette perspektiv. Videnssynthesen blev iværksat af FØJOs bestyrelse med baggrund i FØJOs strategi for 2005-2010 og målet er at iværksætte ny forskning på området.

I videnssynthesen *Økologisk jordbrug i globalt perspektiv* er der nu nedsat en dansk ekspertgruppe suppleret med internationale indlægholdere og granskere – og arbejdet er i fuld gang. På netstedet for videnssynthesen (<http://ecowiki.org/GlobalPerspective>) kan interesserede følge arbejdet.

Den første internationale workshop, i forbindelse med videnssynthesen, *Organic farming in a global perspective – globalisation, sustainable development and ecological justice*, blev afholdt den 22. - 23. april 2004 i København. Oplægs- holdere fra USA, Sverige, Østrig, Holland og Danmark bidrog til en spændende diskussion og lagde op til det efterfølgende konstruktive gruppearbejde.

På baggrund af oplæg, diskussioner og gruppearbejde på workshoppen er der efterfølgende blevet udarbejdet en disposition til rapportens udformning og de enkelte kapitler. Rapporten kommer til at bestå af tolv kapitler samt et introducerende kapitel og et syntesekapitel. Seks af kapitlerne bygger på de oplæg, der blev afholdt på workshoppen, hvorimod de resterende seks kapitler er nye.

Den første synopsis til kapitlerne foreligger allerede og indtil 1. november vil kapitlerne blive skrevet i et samarbejde mellem hovedforfatter og medforfattere. Den 16. november 2004 vil videnssynthesen blive præsenteret på Økologi-Kongressen. Den endelige rapport forventes at foreligge den 1. december 2004.

I forbindelse med videnssynthesen er Marie Trydeman Knudsen ansat i FØJOs sekretariat for en seks måneders periode. I det følgende præsenterer hun sig selv:

Jeg er ansat som forskningsassistent og skal bidrage til udarbejdelsen af referater, kapitler m.m. i forbindelse med videnssyntheseprojektet "Økologisk jordbrug i globalt perspektiv" samt til udarbejdelsen af videnskabelige artikler herunder indsamling af litteratur og syntetisering af relevant viden.

Jeg er uddannet agronom fra 2002 primært indenfor planteproduktionssystemer, økologisk jordbrug samt natur- og miljømæssige effekter af landbrug. Jeg har

tidligere arbejdet på KVL og Forskningscenter Risø med bl.a. floraundersøgelser og spiringsforsøg samt koordinering, databehandling og formidling af samdyrkningsforsøg med korn og frøbælgplanter i relation til bl.a. N-dynamik (herunder N₂-fiksering), udbytte og kvalitet. Desuden har jeg medvirket i opstartsfasen af det tværfaglige initiativ "Biomasse til energi og materialer" samt foretaget interviewundersøgelse blandt økologiske landmænd.

Kort nyt

Energi i økologisk jordbrug

FØJO iværksatte i efteråret 2002 en vidensyntese med det formål at "syntetisere den viden, der foreligger omkring energiforbrug, muligheder for besparelser, indkøb af vedvarende energi og produktion af energi i økologisk jordbrug". Som beskrevet i bl.a. FØJOenyt er vidensyntesen nu færdiggjort og der er udgivet en rapport med titlen "Energi i økologisk jordbrug – Reduktion af fossilt energiforbrug og produktion af vedvarende energi". Rapporten er redigeret af Uffe Jørgensen og Tommy Dalgaard og den kan findes på netstedet www.foejo.dk.

Medfinansiering af EU-projekter

Direktoratet for FødevarerErhverv (DFFE) har bevilget midler, svarende til behovet for det første års medfinansiering i de fire nye EU-projekter, som er iværksat i regi af FØJO. I alt drejer det sig om 4,2 mio. DKR. Den resterende del af medfinansieringen skal tilvejebringes via FØJO III bevillingen. På sit næste møde, som holdes i september, vil FØJOs bestyrelse diskutere mulighederne for internationalisering og initiering af fremtidige EU-projekter.

En oversigt over de pågældende EU-projekter kan i øvrigt findes ved at gå ind på netstedet www.foejo.dk/forskning.

Nyt EU-projekt

FØJOs sekretariat har i samarbejde med bevilgende myndigheder i 11 europæiske lande initieret en ansøgning til EUs ERA-NET scheme. Samarbejdet, som har titlen CORE organic, tager udgangspunkt i formaliseret udveksling af information og viden om "best practices". I projektet undersøges mulighederne for synergi gennem øget samarbejde på tværs af landegrænser, dels med henblik på at øge forskningens kvalitet og relevans, dels i forhold til en bedre og mere målrettet udnyttelse af ressourcer og faciliteter. Endelig er det målet at iværksætte et fælles, koordineret forskningsprogram til i alt 9 mio.€ årligt. De 11 lande står samlet for en forskningsindsats i økologisk jordbrug svarende til 60 mio. € eller 450 mio. kr per år.

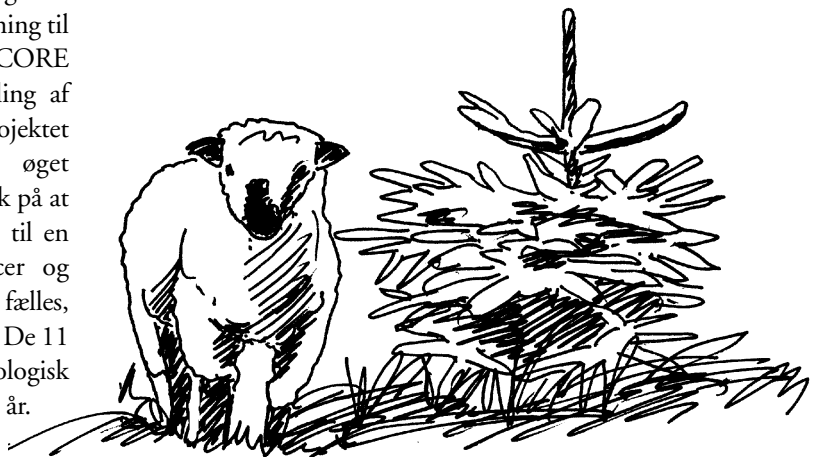
I evalueringen har ansøgningen fået 25 points ud af 30 mulige, og projektet er nu under forhandling. FØJO vil koordinere indsatsen i samarbejde med Direktoratet for FødevarerErhverv (DFFE).

Forlig om sameksistens

Folketinget har den 26. maj indgået et forlig, som skal sikre mulighederne for sameksistens mellem økologiske, konventionelle og genmodificerede afgrøder. I forliget er det bl.a. nævnt, at FØJO – som en del af FØJO III – vil iværksætte yderligere forskning på området.

Ecowiki: Nyt arbejdsredskab på internettet

FØJO har etableret et nyt netsted, der gør det muligt hurtigt og gratis at oprette nye hjemmesider inden for forskning i økologisk jordbrug. Siderne kan ændres og redigeres af alle, og systemet fungerer således som en blanding af traditionelle hjemmesider og e-mail. Det betyder eksempelvis, at medlemmer af en arbejdsgruppe kan arbejde på fælles dokumenter – og se resultatet direkte på Internettet. Det nye netsted har adressen www.ecowiki.org.

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO) koordinerer den økologiske jordbrugsforskning i Danmark med henblik på at sikre optimalt udbytte af de ressourcer, som afsættes til forskning. FØJO er et såkaldt "forskningscenter uden mure", hvor den forskningsfaglige kompetence udgøres af de ca. 140 forskere og 20 institutioner, der deltager i centrets forskningsprogrammer.

Det interne nyhedsbrev FØJOintern henvender sig til forskere og institutioner m.fl., som har interesse i forskning i økologisk jordbrug. Abonnement kan tegnes ved henvendelse til FØJO's sekretariat på tlf. 89 99 16 75. Abonnement er gratis. Foruden FØJOintern udgives et elektronisk nyhedsbrev "FØJOenyt", som henvender sig til brugere af forskningen i økologisk jordbrug.

Redaktion: Claus Bo Andreasen
Grafisk tilrettelæggelse: Enggaardens Tegnestue
Tryk: Forskningscenter Foulum

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO)

Foulum, Postboks 50, DK-8830 Tjele
Tlf. 89 99 16 75. Fax 89 99 16 73
E-mail: foejo@agrsci.dk
www.foejo.dk • www.okoforsk.dk